

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 28/2020-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Michalom Fecil'akom, Jesenná 8, Prešov, proti postupu Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 75 Er 94/2013 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 75 Er 94/2013 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresný súd Prešov **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **415,51 eur** a zaplatiť ich právnenmu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 30. mája 2019 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 75 Er 94/2013. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných priet'ahov a aby mu priznal primerané finančné zadosťučinenie 2 000 eur, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 28/2020-11 z 28. januára 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa v celom rozsahu na ďalšie konanie.

3. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a pripojeného spisu okresného súdu vyplýva, že v napadnutom konaní si oprávnení vymáhali od sťažovateľa v procesnom postavení povinného svoju pohľadávku na základe vykonateľného exekučného titulu – rozsudku okresného súdu č. k. 14 C 332/08 z 2. júna 2010. Predmetné exekučné konanie začalo 4. februára 2013 podaním návrhu oprávnených. Okresný súd vydal 12. februára 2013 poverenie súdneho exekútora na vykonanie exekúcie. Upovedomenie o začatí exekúcie bolo sťažovateľovi doručené 14. mája 2013, ale sťažovateľ uhradil oprávneným dlžnú sumu už 11. februára 2013. Preto podaním z 27. mája 2013 sťažovateľ vzniesol proti exekúcii námietky, o ktorých rozhodol okresný súd uznesením č. k. 75 Er 94/2013-38 z 10. septembra 2013 tak, že námietkam sťažovateľa v časti vyhovel a v prevyšujúcej časti jeho námietky zamietol. Predmetné uznesenie nadobudlo právoplatnosť 23. októbra 2013.

4. Dňa 27. decembra 2013 bolo sťažovateľovi doručené upovedomenie o ďalších trovách exekúcie z 3. decembra 2013, proti ktorým podal 10. januára 2014 mailom a 14. januára 2014 poštou námietky a ktoré súdny exekútor predložil okresnému súdu 17. januára 2014 na rozhodnutie.

5. Z predloženého súdneho spisu ďalej vyplýva, že na základe žiadosti Okresnej prokuratúry Prešov z 5. februára 2014 jej bol súdny spis zapožičaný do 7. júla 2014 v súvislosti s vybavovaním podnetu sťažovateľa na podanie mimoriadneho dovolania.

6. Ďalej sťažovateľ poukazuje na to, že sa domáhal odstránenia nečinnosti okresného súdu aj sťažnosťou na prietahy predsedovi okresného súdu podanou 2. apríla 2019, ktorý na túto sťažnosť reagoval v tom zmysle, že vo veci je síce potrebné rozhodnúť o námietkach sťažovateľa, ale v dôsledku úmrtia jedného z oprávnených je potrebné najskôr vyriešiť okruh účastníkov na strane oprávnených.

7. Ústavný súd ďalej zistil, okresný súd v predmetnej exekučnej veci uznesením č. k. 75 Er 94/2013-73 zo 16. mája 2019, právoplatným 28. mája 2019, námietky sťažovateľa proti ďalším trovám exekúcie zamietol, čím bola sťažovateľova vec skončená. Súdny exekútor vrátil 24. júla 2019 okresnému súdu poverenie na vykonanie exekúcie.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti podanej proti postupu okresného súdu namieta jeho nečinnosť a tvrdí, že o jeho námietkach okresný súd do času podania ústavnej sťažnosti nerozhodol napriek uplynutiu vyše piatich rokov od ich podania. Za prietahy v napadnutom konaní je podľa názoru sťažovateľa zodpovedný okresný súd, ktorý svojím nekonaním spôsobil, že nedošlo k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa, v dôsledku čoho boli porušené práva sťažovateľa uvedené v bode 1 odôvodnenia tohto nálezu.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

9. Okresný súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti uviedol prehľad procesných úkonov realizovaných v napadnutom konaní a zároveň zdôvodnil nemožnosť vybavenia veci v stanovených lehotách dlhodobým zaťažením exekučného oddelenia súdu a jeho personálnym poddimenzovaním. Súčasne na výzvu ústavného súdu predložil na vec sa vzťahujúci súdny spis .

III.2. Replika sťažovateľa:

10. Sťažovateľ vo svojej replike plne zotrval na podanej ústavnej sťažnosti a poukázal na jej dôvodnosť vzhľadom na skutkové tvrdenia okresného súdu. Zároveň vyjadril presvedčenie, že pokiaľ by okresný súd na jeho nečinnosť neupozornil, pokračoval by aj naďalej v zasahovaní do jeho ústavou a dohovorom garantovaných práv.

11. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, pretože na základe podaní účastníkov konania a spisu predloženého ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote je založená na tvrdení, že okresný súd svojou nečinnosťou v napadnutom konaní spôsobil zbytočné prietahy. Ústavný súd z podanej ústavnej sťažnosti a predloženého spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 75 Er 94/2013 zistil, že predmetné konanie začalo 4. februára 2013 podaním návrhu na vykonanie exekúcie a bolo právoplatne skončené 28. mája 2019.

13. Jednou zo základných podmienok konania pred ústavným súdom je podanie ústavnej sťažnosti v lehote ustanovenej v § 124 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil právny názor, že sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 55/02, IV. ÚS 158/04, I. ÚS 109/06). Z obsahu sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil, že predmetné konanie bolo právoplatne skončené uznesením okresného súdu 28. mája 2019. Sťažnosť sťažovateľa bola doručená ústavnému súdu 30. mája 2019, takže od právoplatného skončenia napadnutého konania nepochybne neuplynula lehota na podanie sťažnosti podľa § 124 zákona o ústavnom súde, preto ju ústavný súd považoval za podanú včas (IV. ÚS 91/04, IV. ÚS 186/08).

14. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 194/2019). K rovnakému záveru možno

dospieť aj v súvislosti s namietaným porušením čl. 38 ods. 2 listiny, ktorý svojím obsahom zodpovedá zneniu čl. 48 ods. 2 ústavy.

15. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

16. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa sporová strana obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

17. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (podľa § 6 mal súd v konaní postupovať v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná; § 100 ods. 1 súdu prikazoval, že len čo sa konanie začalo, mal v ňom súd i bez ďalších návrhov postupovať tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá). Podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je táto povinnosť *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

18. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť vecí, o ktorej súd rozhoduje, správanie strany sporu a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci (predmet sporu) a jej význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

19. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť vecí, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o námietkach povinného proti trovám exekúcie tvorí bežnú agendu rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. V prerokúvanej veci nie je prítomný prvok skutkovej alebo právnej zložitosti vecí.

20. V rámci posúdenia druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných prietáhov v súdnom konaní ústavný súd nezistil také správanie sťažovateľa v napadnutom konaní, ktoré by prispelo k zbytočným prietahom, aj keď ako signál nedostatočnej procesnej aktivity zo strany sťažovateľa možno vyhodnotiť tú skutočnosť, že sťažovateľ sa dlhodobo nezaujímal o svoju vec a urgoval okresný súd, aby v jeho veci konal, až po uplynutí piatich rokov a troch mesiacov od podania svojich námietok.

21. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní, pričom konštatuje, že celková dĺžka napadnutého konania z ústavnoprávneho hľadiska nenaplnila požiadavku dosiahnutia súdneho rozhodnutia v primeranej lehote, avšak zároveň je nevyhnutné zdôrazniť tú skutočnosť, že sťažovateľ mal dostatočný časový priestor domáhať sa ochrany svojich

práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru oveľa skôr, v súlade so zásadou „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. bdelym patrí právo. Uvedenú skutočnosť ústavný súd zohľadnil pri určení nároku sťažovateľa na primerané zadostučinenie. Pozornosti ústavného súdu taktiež neušlo, že napadnuté konanie bolo súbežne s podaním ústavnej sťažnosti právoplatne skončené.

22. Ústavný súd po preskúmaní postupu okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré ku dňu podania ústavnej sťažnosti trvalo šesť rokov a tri mesiace, zistil, že okresný súd v počiatočnom štádiu predmetného konania postupoval plynule, ale následne bol v období vyše piatich rokov absolútne nečinný. Okresný súd od januára 2014 do mája 2019, teda celkovo 5 rokov a 4 mesiace (pričom ale obdobie piatich mesiacov, keď bol spis zapožičaný Okresnej prokuratúre Prešov, nemožno prirátat' na ťarchu okresného súdu), bezdôvodne nevykonal v napadnutom konaní žiaden relevantný procesný úkon smerujúci k rozhodnutiu o podaných námietkach a až po uplynutí takmer piatich rokov tieto námietky sťažovateľa zamietol ako oneskorene podané, čo je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľné.

23. Pokiaľ ide o obranu okresného súdu vysokým počtom nevybavených vecí a personálnou poddimenzovanosťou okresného súdu – túto ústavný súd nemôže akceptovať, aj keď citlivo vníma a reflektuje kapacitné (personálne a iné) problémy výkonu súdnictva, ktoré sú na niektorých súdoch výrazné a nimi nezavinené. V tejto súvislosti však ústavný súd musí poukázať na svoju judikatúru, podľa ktorej nie je možné prenášať technicko-organizačné problémy štátnych orgánov na účastníkov konania, čo platí o to viac, ak to má za následok porušenie ich základných práv alebo slobôd. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 127/04) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezbavuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (IV. ÚS 97/04, IV. ÚS 136/03, IV. ÚS 35/06, II. ÚS 481/2017). Rovnako tak ústavný súd uvádza, že hoci nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania (pozri napr. I. ÚS 119/03, II. ÚS 179/2013, II. ÚS 264/2013, II. ÚS 481/2017).

24. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 75 Er 94/2013 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

25. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd súčasne prikázal okresnému súdu konať v predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov. Keďže v čase rozhodovania ústavného súdu bolo napadnuté konanie právoplatne skončené, čím došlo k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa v prejednávanej veci, ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľa v tejto časti nevyhovel (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

26. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada priznať primerané finančné zadostučinenie 2 000 eur, ktoré odôvodňuje utrpenou ujmom na svojich právach z dôvodu neprimeranej dĺžky konania.

27. Cieľom primeraného finančného zadostučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie

vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

28. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

29. Posudzujúc konkrétne okolnosti prerokovávanej veci a jej význam pre sťažovateľa a berúc do úvahy predovšetkým skutočnosť, že predmetné konanie bolo právoplatne skončené tesne pred podaním ústavnej sťažnosti (právna istota sťažovateľa tak bola v čase podania ústavnej sťažnosti už odstránená, pozn.), ako aj vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ podal svoje námietky oneskorene a bolo len otázkou procesného rozhodnutia okresného súdu, že ich zamietne, ústavný súd považoval v individuálnych okolnostiach prípadu vyslovenie porušenia označených práv sťažovateľa za dostatočné zadosťučinenie a návrhu sťažovateľa na priznanie finančného zadosťučinenia nevyhovel (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

V.

Trovy konania

30. Ústavný súd priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde v celkovej sume 415,51 eur (bod 2 výroku tohto rozhodnutia).

31. Ústavný súd vychádzal pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby (§ 11 ods. 3 vyhlášky) uskutočnený v roku 2019 predstavuje sumu 163,33 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušalom v sume 9,80 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 173,13 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2019. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2019 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti), čo spolu s 20% daňou z pridanej hodnoty predstavuje sumu 415,51 eur.

32. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. apríla 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu